

Kuntaliiton terveiset budjettiriiheen:

Kuntataloutta tuettava koronan vuoksi myös ensi vuonna - samalla luotava kestävä perustaa tuleville vuosille

Kuntaliitto ehdottaa, että kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotusta jatketaan myös vuonna 2021 kuntatalouden kriisiin vastaamiseksi, hyvinvointipalvelujen turvaamiseksi ja kunnallisverojen korotuspaineiden hillitsemiseksi.

Korotus vahvistaa suoraan kuntien tulopohjaa, eikä vaikeuta valtion menokehyksessä pysymistä. Kuntaliiton kuntakyselyihin perustuvan tuoreen arvion mukaan korona heikentää kuntataloutta 1,7 miljardilla eurolla vuonna 2021. Valtaosa heikennyksestä aiheutuu verotulojen heikkenemistä.

Korona on vaikuttanut jo kuluvana vuonna kuntatalouteen voimakkaasti sekä tuloja vähentäen että menoja lisäten valtion tukitoimista huolimatta. Taustalla on syvä ja osin rakenteellinen kuntatalouden tulojen ja menojen epäsuhta. Budjettiriihessä on sen vuoksi käynnistettävä valmistelu, jolla kuntien tulopohjaa pysyvästi vahvistetaan ohjaamalla osuus pääomaveroista kunnille.

Kunnilta ei pidä tässä tilanteessa periä pois euromäärää, joka maksetaan kuluvana vuonna kattamaan yritysten verolykkäysten aiheuttamaa arviolta 130 miljoonan euron suuruista aukkoa.

On hyvä, että kuntalakia ollaan muuttamassa siten, että alijäämien kattamisvelvoitteisiin tulee joustavuutta koronan aiheuttaman täysin poikkeuksellisen ja ennakoimattoman tilanteen vuoksi.

Kunta-alan työmarkkinaratkaisussa kilpailukyky sopimukseen liittyneestä työajan pidennyksestä pääosin luovuttiin. Tämän seurauksena myös kiky-tuntien vuoksi tehty yli 234 miljoonan euron valtionosuusleikkaus tulee nyt purkaa. Muutoin valtio leikkaisi vastoin hallitusohjelmaa suoraan kuntien peruspalveluihin suunnattua valtionosuusrahoitusta.

Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin on suhtauduttava pidättyväisesti. Niiden aiheuttamat kustannukset kuten myös veroperusteiden muutosten aiheuttamat menetykset on kompensoitava kunnille täysimääräisesti.

Kuntaliitto kiirehtii kiinteistöverouudistuksen toteuttamista. Sitä on toistuvasti lykätty, mikä aiheuttaa epävarmuutta toimijoiden keskuudessa. Kiinteistöverotuksen perustaksi tarvitaan läpinäkyvä ja hyväksyttävä kiinteistöjen arvonmääritys.

Kunnat tarjoavat ratkaisuja työllisyyden edistämiseen

Kuntien edellytyksiä työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisessä on vahvistettava. Työllisyyskokeilut on käynnistettävä kitkattomasti ja mukaan kokeiluun on otettava kaikki siihen hakeneet kunnat. Kuntaliitto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti työllisyys- ja yrityspalvelujen siirtämiseen kuntien vastuulle, kunhan tehtävien edellyttämät kannustin- ja rahoitusratkaisut tukevat tehtävien tuloksellista hoitamista.

Kaikkien kuntien pääsy TE-hallinnon asiakastietojärjestelmiin on avattava, jotta pahenevaa työttömyystilannetta voidaan ratkoa ennaltaehkäisevästi myös kuntien toimesta. Tällä voidaan osaltaan helpottaa myös TE-hallinnon resurssipulaa ja parantaa palvelujen riittävyyttä.

Kestävää elvytystä jatkettava

Kuntien ilmasto- ja työllisyystavoitteita tukevia kestävän elvytyksen toimia tulee jatkaa. Suomen hiilineutraalisuutta ei voida saavuttaa ilman kuntien laajamittaisia ympäristöratkaisuja esimerkiksi maankäytössä, liikenteessä, rakentamisessa ja energiahuollossa. Samalla vihreät investoinnit tarjoavat alustan yksityisen sektorin työllisyyden kasvun vauhdittumiselle.

Kuntaliiton selvitysten mukaan etenkin yli 100 000 asukkaan kaupungeissa arvioidaan, että koronakriisi hidastaa yhdyskuntarakentamisen investointeja. Kipeimmin elvytystä kaivataan energia- ja sisäilmaremontteihin sekä joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn liittyviin toimiin. Koronapandemian aiheuttama joukkoliikenteen kriisi ei ole vielä ohi ja sen hoitamiseen tarvitaan valtiolta lisärahoitusta. Myös EU:n elpymispaketin varoja tulee ohjata kuntien ympäristöinvestointeihin, kuten fossiilittomaan kaukolämmöntuotantoon ja rakennusten energiatehokkuustoimiin.

Elvytystoimien valmistelussa on aidosti kuultava kuntia ja kaupunkeja, koska niillä on merkittävä rooli hankkeiden edistämässä yhteistyössä erityisesti yritysten kanssa.

Kuntaliitto korostaa, että liikenteen rahoitukseen tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja pysyvä tasokorotus niin kehittämishankkeisiin kuin perusväylänpitoon. Ns. hyötyjä maksaa -periaatteen varjolla ei tule luoda käytäntöjä, joka edellyttää kuntien osallistumista valtion liikenneinfran rahoittamiseen.